JOAN F. MIRA

No és la llengua

No és la llengua, o almenys no és la llengua com a substància, sinó com a accident, no com a matèria de fons sinó com a aparença, no com a essència sinó com a manifestació. Si l'arrel del conflicte famós que ens ocupa fóra la llengua, seria greu, però no tant. Seria matèria de filologia o de sociolingüística, segons com es mire el problema. Si la substància de la trista baralla fóra només el nom, no seria gens greu: seria qüestió de conveniència i d'oportunitat, no més greu que dir flamenc o neerlandès, castellà o espanyol. Però el fons i l'arrel del conflicte no és d'idiomes sinó d'ideologia: d'una certa ideologia espanyolista en el pitjor sentit de la paraula, que fa pel cap baix dos segles que domina el pensament de la dreta i contagia greument el de l'esquerra, a tot Espanya, evidentment, i també evidentment al País Valencià. I sobren els textos, els estudis, i fins i tot la simple observació de la història recent, per constatar que l'anticatalanisme –expressat de diverses maneres– és un factor recurrent d'aquest espanyolisme, i que l'anticatalanisme específicament valencià és la seua variant regional. Llavors passen dues coses. Que la realitat de la història i de l'origen, de la geografia, de la cultura, de la llengua, de les afinitats i proximitats de tota mena difícilment poden servir de base que justifique la distància, la separació, l'oposició, i menys encara l'hostilitat, entre catalans i valencians. I que els mateixos fets, per tant, més aviat podrien justificar el contrari: l'aproximació, la idea de ser almenys de la mateixa família, el record d'un passat compartit, alguns projectes comuns per al present i per al futur, i idees igualment perilloses. Perilloses, és clar, per aquella forma de la ideologia nacional espanyola que veu en Catalunya una amenaça permanent, i que per tant considera que la proximitat o afinitat catalana dels valencians és un augment intolerable d'aquest perill o amenaça. Aquesta ideologia espanyola és també, per raons que ara no són del cas, la ideologia implícita o explícita que ha dominat al País Valencià al llarg del segle XIX i XX: la ideologia de conservadors i liberals, monàrquics i republicans, dreta i esquerra. No n'hi havia cap altra en circulació, i si n'hi havia era tan minoritària que arribava a ben poca gent. Fins als anys seixanta i setanta del segle passat: llavors l'"altra" idea es va obrir pas, una ideologia nacional valenciana potser il·lusòria en algun punt, però certament basada en fets reals, en una revisió racional de la història, i amb projectes que tenien fonament en la història mateixa i en els fets.

Llavors, la ideologia nacional espanyola ha d'oposar-se als fets, pensant que així farà impossibles algunes conclusions que se'n deriven. Podien haver optat per discutir les conclusions, cosa legítima i raonable, però han preferit combatre els fets. Podien haver dit, per exemple: és cert que som d'origen català, que som descendents de la conquesta, però ha passat tant de temps que ara ja som una altra cosa. Podien dir: és cert que la llengua que parlem és la mateixa de Catalunya, que ve d'allà i que ens és comuna, però volem preservar-ne el nom que li donem ací, i les variants que ens són pròpies. Podrien dir això i moltes més coses que no implicarien cap forma de "catalanisme", i de casos semblants o equivalents no en falten en tot l'ample món, començant pels països de llengua espanyola que ja no són Espanya. Però s'han estimat més l'obcecació, la negació grotesca de la història, afirmar que els valencians som més antics que els romans, o que els moros ja parlaven valencià, i altres bestieses absurdes que tan extensament circulen. La conclusió de les quals, estimulada per tants mitjans, és l'anticatalanisme, no només com a ideologia sinó com a xenofòbia públicament incitada. I és sobretot l'hostilitat al coneixement racional, la incivilitat com a actitud habitual, la violència verbal i sovint més que verbal, i en fi, tot allò que fa impossible una concòrdia civil, una cohesió mínima sobre bases raonables. I això és més greu que un nom, que l'ortografia d'un text oficial o que el valor legal d'un estatut: això és una perversió funesta, això és un crim contra la democràcia, això és una pura canallada.

"Però s'han estimat més l'obcecació, la negació grotesca de la història, afirmar que els valencians som més antics que els romans, o que els moros ja parlaven valencià, i altres bestieses absurdes que tan extensament circulen. La conclusió de les quals, estimulada per tants mitjans, és l'anticatalanisme, no només com a ideologia sinó com a xenofòbia públicament incitada"